

LEHDISTÖTIEDOTE nro 156/22

Luxemburgissa 20.9.2022

Unionin tuomioistuimen tuomio yhdistetyissä asioissa C-793/19 | SpaceNet ja C-794/19 | Telekom Deutschland

Unioin tuomioistuin vahvistaa, että unionin oikeus on esteenä liikenne- ja paikkatietojen yleiselle ja erotuksetta tapahtuvalle säilyttämiselle paitsi, jos kyse on kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvasta vakavasta uhasta

Jäsenvaltiot voivat kuitenkin vakavan rikollisuuden torjumiseksi suhteellisuusperiaatetta tarkasti noudattaen säätää muun muassa tällaisten tietojen kohdennetusta säilyttämisestä ja/tai säilyttämisen nopeasta varmistamisesta sekä IP-osoitteiden yleisestä ja erotuksetta tapahtuvasta säilyttämisestä

SpaceNet ja Telekom Deutschland tarjoavat Saksassa yleisesti saatavilla olevia internetyhteyspalveluja ja Telekom Deutschland tarjoaa myös puhelinpalveluja. Ne riitauttivat Saksan tuomioistuimissa niille Saksan televiestintälaissa (TKG) asetetun velvollisuuden tallentaa 1.7.2017 lähtien asiakkaidensa televiestinnän liikenne- ja paikkatiedot.

TKG:n mukaan yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajien on tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta muun muassa säilytettävä yleisesti ja erotuksetta useiden viikkojen ajan suurin osa kyseisten palvelujen loppukäyttäjien liikenne- ja sijaintitiedoista erityisesti vakavista rikoksista rankaisemiseksi tai kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvan konkreettisen vaaran ehkäisemiseksi.

Saksan liittovaltion ylin hallintotuomioistuin pyrkii selvittämään, onko unionin oikeus, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut,¹ esteenä tällaiselle kansalliselle lainsäädännölle.

Sen epäilyt perustuvat muun muassa siihen, että TKG:ssä säädetty säilyttämisvelvollisuus koskee vähäisempää tietojen määrää ja lyhyempää (neljän tai kymmenen viikon) säilyttämisaikaa kuin ne, joista aiempiin tuomioihin johtaneissa asioissa kyseessä olleissa kansallisissa säännöstoissa säädettiin. Nämä erityispiirteet vähentävät sitä mahdollisuutta, että säilytettyjen tietojen perusteella voitaisiin tehdä hyvin täsmällisiä päätelmiä niiden henkilöiden yksityiselämästä, joiden tietoja on säilytetty. Lisäksi TKG:ssä taataan säilytettyjen tietojen tehokas suoja väärinkäyttöä ja lainvastaista saantia koskevia vaaroja vastaan.

Unionin tuomioistuin vahvistaa tänään antamassaan tuomiossa aiemman oikeuskäytäntönsä.

Se vastaa Saksan liittovaltion ylimmälle hallintotuomioistuimelle, että **unionin oikeus on esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään ennalta ehkäisevästi liikenne- ja paikkatietojen yleisestä ja erotuksetta tapahtuvasta säilyttämisestä vakavan rikollisuuden torjumiseksi ja yleistä turvallisuutta koskevien vakavien uhkien ehkäisemiseksi.**

Unionin oikeus ei sitä vastoin ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa

¹Ks. mm. tuomio 5.4.2022, Commissioner of An Garda Síochána ym., [C-140/20](#) (ks. myös lehdistötiedote [nro 58/22](#)) ja tuomio 6.10.2020, La Quadrature du Net ym., [C-511/18](#), [C-512/18](#) ja [C-520/18](#) (ks. myös lehdistötiedote [nro 123/20](#)).

- sallitaan *kansallisen* turvallisuuden takaamiseksi se, että sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajat määrätään **säilyttämään** liikenne- ja paikkatiedot **yleisesti ja erotuksetta tilanteissa, joissa asianomaisen jäsenvaltion kansalliseen turvallisuuteen kohdistuu vakava uhka**, joka osoittautuu todelliseksi ja olemassa olevaksi tai ennakoitavissa olevaksi. Tällaista määräystä voi valvoa joko tuomioistuin tai riippumaton hallinnollinen elin, ja se voidaan antaa ainoastaan ajanjaksoksi, joka on rajoitettu täysin välttämättömään mutta jota voidaan jatkaa, jos kyseinen uhka on edelleen olemassa
- säädetään kansallisen turvallisuuden takaamiseksi, *vakavan* rikollisuuden torjumiseksi ja yleiseen turvallisuuteen kohdistuvien *vakavien* uhkien ehkäisemiseksi liikenne- ja paikkatietojen **kohdennetusta säilyttämisestä**, joka on objektiivisten ja syrjimättömien seikkojen perusteella rajattu asianomaisten henkilöiden ryhmien mukaan tai maantieteellisen kriteerin avulla ajanjaksoksi, joka on rajoitettu täysin välttämättömään mutta jota voidaan jatkaa
- säädetään samaa tarkoitusta varten liittymän lähteelle annettujen **IP-osoitteiden yleisestä ja erotuksettomasta säilyttämisestä** ajanjaksoksi, joka on rajoitettu täysin välttämättömään
- säädetään kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi, rikollisuuden torjumiseksi ja yleisen turvallisuuden suojaamiseksi sähköisten viestintävälineiden **käyttäjien henkilöllisyyttä koskevien tietojen yleisestä ja erotuksetta tapahtuvasta säilyttämisestä** ja
- sallitaan *vakavan* rikollisuuden torjumiseksi ja varsinkin kansallisen turvallisuuden takaamiseksi se, että sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajat määrätään **varmistamaan nopeasti** kyseisten palveluntarjoajien käytössä olevien liikenne- ja paikkatietojen **säilyttäminen** tietyn ajan.

Tällaisella kansallisella lainsäädännöllä on lisäksi varmistettava selvän ja täsmällisin säännöin, että kyseessä olevien tietojen säilyttämisen ehtona on, että näihin toimenpiteisiin liittyviä aineellisia ja menettelyllisiä edellytyksiä noudatetaan, ja että asianomaisilla henkilöillä on tehokkaat takeet väärinkäytön vaaroja vastaan.

Unionin tuomioistuin toteaa **TKG:stä**, että ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että tässä laissa säädetty säilyttämisvelvollisuus koskee muun muassa viestinnän lähteen ja kohteen tunnistamiseksi tarvittavia tietoja, viestinnän alkamis- ja päättymisajankohtaa taikka viestin lähettäminen ja vastaanottoajankohtaa SMS:n, multimediamiestin tai vastaavan viestin välittämisen yhteydessä sekä mobiilikäytössä viestinnän alkaessa käytettyjen puhelun soittajan ja sen vastaanottajan liittymien käyttämien lähetyssolujen tunnuksia.

Internetyhteyden tarjoamisen osalta säilyttämisvelvollisuus koskee muun muassa tilaajalle annettua IP-osoitetta, annetusta IP-osoitteesta tapahtuvan internetin käytön alkamisen ja päättymisen päivämäärää ja kellonaikaa ja mobiilikäytössä internetyhteyden alkaessa käytettyjen solujen tunnuksia. Myös tiedot, joiden avulla voidaan selvittää kyseessä olevan lähetyssolun antennien maantieteellinen sijainti ja säteilyn pääsuunnat, on säilytettävä.

Vaikka pitää paikkansa, että TKG:ssä säädetty säilyttämisvelvollisuus ei kata tietoja sähköpostipalveluista, nämä tiedot muodostavat vain hyvin pienen osan kyseessä olevista tiedoista. Myös muun muassa sellaisten käyttäjien – kuten asianajajien, lääkärin ja toimittajien – tiedot, – joita koskee ammatillinen salassapitovelvollisuus, on säilytettävä.

Niinpä **TKG:ssä säädetty säilyttämisvelvollisuus ulottuu hyvin laajaan liikenne- ja paikkatietojen kokonaisuuteen, joka vastaa olennaisin osin niitä tietoja, joista oli kyse edellä mainittuihin aiempiin tuomioihin johtaneissa asioissa.**

Kymmenen viikkoa säilytettävien **liikennetietojen ja neljä viikkoa säilytettävien paikkatietojen yhdistelmän perusteella voidaan tehdä hyvin täsmällisiä johtopäätöksiä niiden henkilöiden, joiden tietoja on säilytetty, yksityiselämästä, kuten elämäntavoista, vakituisista tai tilapäisistä oleskelupaikoista, päivittäisestä tai muusta liikkumisesta, toiminnasta sekä heidän sosiaalisista suhteistaan ja sosiaalisesta ympäristöstään ja erityisesti laatia kyseisten henkilöiden profiili.**

Unionin tuomioistuin toteaa TKG:ssä säädetyistä takeista, joilla säilytetyjä tietoja pyritään suojaamaan tietojen väärinkäyttöä ja lainvastaista saantia koskevilta vaaroilta, että näiden tietojen säilyttäminen ja oikeus saada tutustua niihin merkitsevät erillisiä puuttumisia asianomaisten henkilöiden perusoikeuksiin, mikä edellyttää erillistä oikeuttamisperustetta. Tästä seuraa, että kansallinen lainsäädäntö, jolla taataan niiden edellytysten täysimääräinen noudattaminen, jotka johtuvat säilytettyjen tietojen saantia koskevasta oikeuskäytännöstä, ei voi luonteensa vuoksi rajoittaa tai edes korjata näiden tietojen yleisestä säilyttämisestä johtuvaa vakavaa puuttumista asianomaisten henkilöiden oikeuksiin.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) ja [tiivistelmä](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Kuvia tuomion julistamisesta on saatavilla sivustolla [Europe by Satellite](#) ☎ +32 2 296 4106

Pysy kuulolla!

